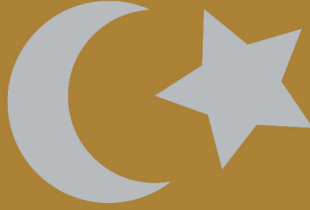

Cumhuriyet Öncesi
Vatandaşlık Eğitimi Metinleri

1

Mehmet Hazık

Malumat-ı Medeniye

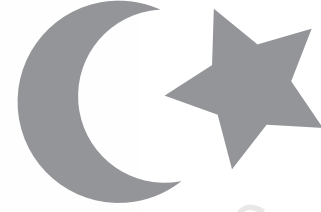
Birinci Kısım

Hazırlayan
Mustafa İÇEN

dünbugün
yarın

Mehmet Hazık

Malumat-ı Medeniye

Birinci Kısım

Hazırlayan
Mustafa İÇEN

© 2020, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 114

Hukuk: 1

Cumhuriyet Öncesi Vatandaşlık Eğitimi Metinleri: 1

ISBN 978-625-7760-13-3 (tk.)

978-625-7760-14-0 (c.1)

Sertifika No: 18188

Birinci Baskı: İstanbul, 2020

Yazar: Mehmet Hazık

Hazırlayan: Mustafa İçen

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Mikyas Basım Yayın Matbaacılık

(Sertifika No: 35532)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

/ Mehmet Hazık

Cumhuriyet Öncesi Vatandaşlık Eğitimi Metinleri: 1

Malumat-ı Medeniye (Birinci Kısım)

/ Hazırlayan: Mustafa İçen (Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2020.

129 s. ; 12,0 x 19,5 cm __ (DBY Yayınları ; No. 114)

ISBN 978-625-7760-13-3 (tk.) 978-625-7760-14-0 (c.1)

1- Hukuk 2- Osmanlı Hukuku 3- Vatandaşlık Eğitimi

İçindekiler

Önsöz..... 9

Malumat-ı Medeniye Birinci Kısım

Mündericatı..... 22

Doktor Hazık Bey'in Matbu Âsârı..... 24

Birinci Bahis
Hocalara..... 26

İkinci Bahis
Çocuklara 34

Üçüncü Bahis
Malumat-ı Medeniyenin Tarifi- Vatan, Millet, Devlet ve
İdare-i umumiye 44

Dördüncü Bahıs	
Heyet-i İdare	58
Beşinci Bahıs	
Usul-i İntihabat.....	62
Altıncı Bahıs	
Heyet-i Kanuniye – Meclis-i Mebusan ve Âyân.....	68
Yedinci Bahıs	
Heyet-i İcraiye – Hükümet ve Heyet-i Vükela.....	74
Sekizinci Bahıs	
Kanun ve Bütçe	82
Dokuzuncu Bahıs	
Memalik-i Osmaniye'nin Takısmat-ı İdaresi	88
Onuncu Bahıs	
Teba'anın Vezaif ve Hukuku	96
On Birinci Bahıs	
Vergiler	104
On İkinci Bahıs	
Kuva-yı Milliye – Askerlik	114
On Üçüncü Bahıs	
Maarif-i Umumiye.....	122
On Dördüncü Bahıs	
Belediye ve Meclis-i İdareler.....	126

Önsöz

“Cumhuriyet Öncesi Vatandaşlık Eğitimi Metinleri” kapsamında ele alınan ve transkripsiyon yapılarak yayın hayatımıza kazandırılan eserler şunlardır;

➤ **Malumat-ı Medeniye Birinci Kısım (56 sf.)**

Mehmet Hazık Bey tarafından 1909 yılında ibtidai mekteplerinde okutulmak üzere hazırlanmıştır.

➤ **Malumat-ı Medeniye ve Ahlakiye (İkinci Kısım) (184 sf.)**

Mekâtib-i rüşdiye ile taşra idâdilerine mahsus olarak Doktor Hazık (Mehmet) Bey tarafından 1912 yılında hazırlanmıştır.

➤ **Yeni Malumat-ı Medeniye (70 sf.)**

Ahlakî Vatanî Dersler (İbtidai-3)

Daru'l-Muallimîn ve Mekteb-i Hukuk mezunlarından Ahmet Ziya Bey ve Kasımpaşa Merkez Rüştiyesi

Müdürü Mekteb-i Hukuk mezunlarında Ali Haydar Bey tarafından ibtidaiyenin son sınıflarında okutulmak üzere hazırlanmıştır.

➤ **İbtidâiyelere Malumat-ı Ahlakiye ve Medeniye (64 sf.)**

Maarif Nezaret-i celilesi son programına tevfikân tertip ve mekâtib-i ibtidaiyenin üçüncü senesinde tedris edilmek üzere 1911 yılında A. Rıza Bey tarafından yazılmıştır.

➤ **Malumat-ı Medeniye (Birinci Kitap) (45 sf.)**

Maarif Nezareti cânib-i âlisinden ta'dîlen tanzim olunan yeni program mucibince mekâtib-i ibtidâiyede tedris edilmek üzere 1912 yılında Ali Ulvi Bey tarafından hazırlanmıştır.

➤ **Malumat-ı Medeniye (Birinci Kısım) (46 sf.)**

Yeni program mucibince umum mekâtib-i rüşdiyenin ikinci senelerinde tedris edilmek üzere 1912 yılında tertip edilmiştir.

➤ **Resimli Vezaif-i Medeniye (77 sf.)**

Maarif Nezareti'nin resmi programına kabul ve mekâtib-i ibtidaiyenin ikinci senesine mahsus malumat-ı ahlakiye-i milliye ve vataniye dersleri kapsamında 1913 yılında Ali Seydi Bey tarafından hazırlanmıştır.

➤ **Suallî ve Cevaplı Malumat-ı Medeniye (71 sf.)**

Yeni program mucibince umum mekâtib-i rüşdiyenin birinci, ikinci, üçüncü seneleriyle taşra mekâtib-i

idâdiyelerinde okutulmak üzere Necm-i Terakki Mektebi ve Gazetesi Müdürü Hüseyin Hıfzı Bey tarafından 1911 yılında hazırlanmıştır.

➤ **Malumat-ı Medeniye ve Ahlakiye (152 sf.)**

Hakkı Behiç Bey tarafından 1911 yılında hazırlanmış ve mekâtib-i idâiyede okutulmak üzere Maarif Nezareti tarafından tensip edilmiştir.

➤ **Malumat-ı Ahlakiye ve Medeniye (Birinci Kısım) (74 sf.)**

Maarif Nezaret-i celilesince tanzim edilen son programa muvafık olarak umum mekâtib-i ibtidaiye ile rüşdiyenin ikinci senelerinde tedris edilmek üzere 1911 yılında Doktor Hazık (Mehmet) Bey tarafından hazırlanmıştır.

➤ **Musahabat-ı Ahlakiye (Sihhiye, Medeniye, Vataniye, İnsaniye) (154 sf.)**

Bu eser, Maarif Nezaret-i celilesi tarafından ba'de't-tedkik umum mekâtib-i ibtidâiye sınıflarına birincilikle kabul edilmiştir. Devre-yi mutavassıtanın yani orta seviyenin birinci senesinde okutulmak üzere 1918 yılında Ahmet Cevat Bey tarafından hazırlanmıştır.

➤ **Malumat-ı Ahlakiye ve Medeniye (223 sf.)**

Tedrisat-ı Taliye Müdür-i Umumîsi, M. Adil Bey tarafından 1915 yılında hazırlanmıştır. İdâiye ve Darümuallim-i ibtidaiyelerin en son programlarına muvafık olarak telif edilmiş ve mekâtib-i mezkurede

tedris edilmek üzere Maarif-i Umumiye Nezaret-i celilesince resmen kabul buyrulmuştur.

➤ **On Temmuz Malumat-ı Medeniye ve Tatbikatı Ahlakiye vs. Dair Kıraat Kitabı (128 sf.)**

Eserin giriş kapağında “Çocuklar için devr-i meşrutiyette ilk tab’ olunan kıraat kitabıdır.” ifadesi yer almaktadır. Ali Nazimâ Bey tarafından 1912 yılında hazırlanmıştır.

➤ **Malumat-ı Ahlakiye ve Medeniye Dersleri (208 sf.)**

Ahmet Cevat Bey tarafından Maarif Nezareti'nin en son programına muvafık ve bilumum mekâtib-i rüşdiye sınıflarına mahsus olarak hazırlanmıştır. Eser 1910 yılında yazılmış ancak matbaada basımı 1912 yılındadır. Bu eser, dönemin yayıncılarından Tüccarzade İbrahim Hilmi'nin “Hilmi'nin Yeni Mektep Külliyyatı” serisinin onuncu eseridir.

* * *

Talim ve terbiyenin tarihsel sürecinde “vatandaşlık eğitimi” 19. ve 20. yüzyılda hem Avrupa devletlerinin hem de Osmanlı'da devleti yönetenlerin ve eğitimcilerin esas konularından biri olmuştur.

Vatandaşlık eğitimi konusunun, eğitimcilerin zihinlerinden topluma aktarılması eğitim müfredatları ve ders kitapları yoluyla gerçekleşmiştir. Osmanlı'da 1908-1909 yıllarıyla birlikte okulların eğitim müfredatlarında, günümüz vatandaşlık eğitimi içeriklerinin o dönemki olması gereken karşılıklarına yer verilmiştir. Müfredata

ilk olarak “Malumat-ı Medeniye” olarak girmiştir ancak kısa bir süre sonra konusunun ve içeriğinin “Malumat-ı Medeniye ve Malumat-ı Ahlakiye” olarak yeniden düzenlendiğini görmekteyiz. Malumat-ı Medeniye, Vataniye, Ahlakiye, İnsaniye, Sıhhiye gibi isimlerle ders kitapları yazılmış ve İptidaiye, Rüşdiye, İdadiye, Sultanîye gibi farklı okul seviyelerinde ve dahi kız mekteplerinde okutulmuştur. 1913 yılında ise “Tedrisat-ı İbtidai Kanun-ı Muvakkati” ile ibtidaiye ve rüşdiye adlarıyla mevcut olan okullar birleştirilmiş ve ibtidaiye-i umumiye adını almıştır. İbtidailer, 6 yıl olarak belirlenmiş ve ikişer yıllık üç devreye ayrılarak, devre-i ûla, devre-i mutavassıta ve devre-i âliye olarak adlandırılmıştır. Örneğin, Musahabat-ı Ahlakiye, Tarihiye, Sıhhiye ve Medeniye dersleri Devre-i ûla'nın 1. sınıfında 3 saat; 2. sınıfında 2 saat; Devre-i mutavassıta'nın 1. sınıfında 2 saat; 2. sınıfında 1 saat; devre-i âliye'nin 1. ve 2. sınıfında 1'er saat olarak okutulmuştur.

Malumat-ı Medeniye, Malumat-ı Vataniye, Malumat-ı Ahlakiye ve Medeniye, Vezaif-i Medeniye, Musahabat-ı Ahlakiye (Sıhhiye, Medeniye, Vataniye İnsaniye), Terbiye-i Ahlakiye ve Medeniye vb. gibi isimlerle ders kitapları adlarının farklılık göstermiş olmasının nedenleri vardır. Örneğin, bu ders kitaplarının öğretim yöntemlerine ilişkin de çalışmaları olan Üsküp Darülmualimin-i Rüşdiyesi Müdürü Sabri Cemil Bey (Aykut), ibtidaiyelerin müfredatlarına konulmuş olan Malumat-ı Medeniye dersinin, kitaplarda “ahlak”la birlikte yer almasını, “bir insan olmaktan başlanmazsa bir vatandaş olmak gayr-ı mümkündür” sözleriyle eleştirmiş ve öneri de

bulunmuştur. Bu derslerin aynı zamanda bir ahlak eğitimi olduğunu savunan dönemin başka pedagogları da olmuştur. Bu pedagoğlardan bazıları hiç kuşkusuz Satı Bey ve Muallim Cevdet'tir. O nedenle amaçları benzer fakat yaklaşımları farklı olduğu için ders kitaplarının isimlerinde farklı tamlama ve sıfatlar kullanılmış olması bu nedenlerden dolayıdır. Bununla birlikte kitapların içerik ve şekil açısından da standart özelliklere sahip olduğu söylenemez. Bu kitaplar için, “Malumat-ı Medeniye”, “Malumat-ı Ahlakiye”, “Malumat-ı Vataniye”, “Malumat-ı Ahlakiye ve Medeniye” en sık kullanılan isimlerdir. Aralarındaki farklılık içerik ve üslup açısından benzer özellikler taşıyabilmektedir.

Vatandaşlık, yurttaşlık eğitimine ilişkin tartışmaların başlangıcı olgusal olarak Fransız İhtilali'nin öncesine dayanmaktadır. Fransa'da bu tartışmaların yaşanmasında birçok neden söylenebilir. Pedagojiye ilişkin en önemli neden Avrupa'da ve batı dünyasında çocuğa bakışın müspet anlamda yani pozitif anlamda önem kazanmış olmasıdır. Bu dönemi Osmanlı Devleti açısından mukayeseli olarak ele aldığımızda, Osmanlı toplumunda çocuğa gösterilen bakış açısı, Batı dünyasından daha pedagojiktir. Çünkü Osmanlı toplumunda çocuğun talim ve terbiyesi her zaman önemli olmuştur. Çocuğun eğitim süreci normatif olarak mürebbiyelerle ve sıbyan mektepleriyle başlatılmıştır. Belki bu dönemde önemi daha da artmıştır, diyebiliriz. Çocuk, meşrutiyetle birlikte toplumsal bir role bürünmüş sadece ailesinin geleceği olmaktan çıkmış milletin geleceği olmuştur. Geleceğin askeri ve vatandaşı olarak bilinmeye

başlanmıştı. Çocuk terakkidir. Kısacası “Çocuk toplumun üreten geleceği olarak görülmeye başlanmıştı. “Çocuklar ve gençler “hürriyet, müsavat, adalet, uhuvet” ilkeleri doğrultusunda yetiştirilmelidir” fikriyatı bu dönemde hâsıl olan önemli düşüncelerden biridir.

Malumat-ı Medeniye, Vataniye, Ahlakiye, İnsaniye, Sıhhiye gibi isimlerle okutulan bu kitapların içeriği siyasi konjonktüre göre de değişim ve gelişim arz etmektedir. Bu kitaplar dönemin resmi ideolojisinin yansıması olarak hazırlanmıştır. Osmanlı hâkimiyetinde bulunan farklı etnik ve kültürel yapıdan bir millet ortaya çıkarmak amaçlardan birisi olmuştur. Meşrutiyetle birlikte, “anayasa” kavramı Osmanlı toplum hayatına fiilen girmiş, tebaadan vatandaşa geçiş süreci yaşanmaya başlanmıştır. Osmanlı'da yaşayan herkesin vatandaş olarak haklarını ve vazifelerini bilmesi ve ortak değerler etrafında devlete ve millete aidiyet bilinci geliştirmesi beklenmiştir. Bu bağlamda bu dersler ve bu derslerin kitapları yalnızca devlet ile vatandaş arasındaki devletin yönetimi ve kurumlarını yani anayasal ilişkiyi düzenlemekle kalmamış, vatandaşların birbirleri ile olan ilişkilerini, sağlıklarını, toplum tarafından kabul görmüş değerlerini ve adab-ı muaşeret gibi konuları da öğretmeyi amaçlamıştır. Bu kitaplar vasıtasıyla “Nasıl bir insan, nasıl bir vatandaş?” yetiştirilmek istendiği dönemin muktedirlerinin sadece bu dersler ile değil, mamefih yeniden tanzim edilen müfredat ve eğitim felsefesiyle bizatihi ilgilidir.

Muallim Cevdet bu dönemin ders kitaplarının ve bu kitaplara ilişkin derslerin ahlak, efkar-ı medeniye

(uygarlık düşüncesi) ve hukuk-i insaniye (insan hakları) amaçlı hazırlanmasını öne sürmüştür. Ayrıca bu ders kitaplarında adab-ı muâşeret konuları da işlenmiştir.

Cumhuriyet öncesi dönemin Maarif Nazırlarından Şükrü Bey, eğitim programlarının amacını “tam adam yetiştirmek” olarak ifade etmiş ve şu ifadeleri kullanmıştır:

“Memlekete adam yetiştirmek, her manasıyla adam yetiştirmek gayesi programlarımızda birinci düşüdüğümüz nokta oldu. Tam adamın nasıl olabileceği meselesi nazar-ı dikkate alınırsa bence onun dinine merbut, vatanını sever, milliyetini tanır, yani muhtelif namlarla zikrolunan şu vezâifi hüsn-i ifâya gayret eder bir adam olması lazım gelir. İşte biz tam adamı bu suretle yetiştirmek, dinini sever, dinine riayetkâr olur, vatanını sever ve kendisine bir vahdet-i siyasiye veren milliyetini his eder bir adam olmak üzere yetiştirmek gayesini programlarda takip ettik” (*Mualim, 9/1(1917-1918)*).

Yukarıda zikredilen ders kitaplarının ilk kim tarafından yazıldığı konusu dönemin kaynakları incelendiğinde çeşitli iddialarla karşımıza çıkmaktadır. Sabri Cemil ve Doktor Hazik ilk ders kitaplarını kendilerinin yayınladığını iddia etmişlerdir. Selanikli Faik ise bu konudaki ilk ders kitabını kendisinin hazırladığını ancak yayınlamasının geciktiğini ifade etmiştir. Yine Ali Seydi Bey de bu tartışmalara dahil olmuş ve Mercaan Mekteb-i İdadisi’nde Malumat-ı Medeniye dersini ilk defa kendisinin verdiğini bundan mütevellit yazmış

olduğu kitabın, bu ders için yazılan ilk kitap olduğunu iddia etmiştir. Bu iddialar dönemin yayıncılık rekabeti olarak değerlendirilebilir.

Ders kitaplarının içeriği genellikle okutulduğu okul ve kademeye göre belirlenmiştir. İbtidaiye ve rüşdiye okulları için farklı kitaplar hazırlanmıştır. İbtidaiyeye mahsus kitaplarda mündericat daha kısa rüşdiyelerde ise mündericat bahisleri ve konuları daha uzun yer almıştır. Ders kitaplarının kapağında hangi kademede okutulacağı, bazen de hangi kademenin kaçınıcı sınıfında okutulacağı belirtilmiştir.

Ders kitaplarının zaman geçtikçe içeriğinin ve önem verdiği konuların değiştiği görülmektedir. Bu bağlamda dönemin yazılı kaynaklarında bu ders kitaplarına ilişkin faydalı tartışmalar mevcuttur. Öncesinde salt bilgi aktarmak, tanımlamak ağırlıklı olan yaklaşım, zamanla olması gerektiği gibi ahlak ile birlikte vatandaşlık eğitimi çerçevesine yerleşmiştir. Bununla birlikte, “Hangi vatandaş, nasıl bir yurttaş?” sorularının bu ders kitaplarında asla tek bir cevabı yoktur. Başlıklar benzer olmasına rağmen başlığı ele alış biçimleri farklıdır. Bazı yazarlar, kitaplarında Malumat-ı Ahlakiye’den ziyade Malumat-ı Medeniye konularına ağırlık vermiştir. Bazıları ise nezaket, adab-ı muâşeret ve ahlaki konulara öncelik tanımışlardır. Dolayısıyla, müelliflerin müfredatta belirlenen konuların tümü yerine bazı bahisleri tercih ettikleri ve kendi seçimleri doğrultusunda bunlara ağırlık verdiklerini söylemek mümkündür.

Ayrıca, ders kitapları oldukça renkli ve çeşitli içerikleriyle yazıldıkları döneme ışık tutmaktadır. Aynı tarihte ve aynı okul seviyesinde okutulmak için hazırlanan iki kitaptan farklı tanımlamalar ve ifadeler görmek mümkündür. Bazı kitaplar besmele ile başlamış, ayet-i kerime ve hadis-i şeriflerden referans verilmiş ve işlenen konuyla ilişkilendirilmiştir. Bu ders kitaplarında kullanılan adlar, içerikler, üslup ve referanslar konusundaki farklılıkların dönemlerinin Maarif Nezareti tarafından onaylandığı da unutulmamalıdır.

Hiç kuşkusuz bu ders kitapları dönemin toplumsal dönüşümünü ve siyasi idaresini günümüze yansıtmaktadır. Bu ders kitaplarında eğitim vasıtasıyla toplumun bütün kesimlerine değişim ve dönüşümün ulaştırılması hedeflenmiştir. Ancak dönemin siyasi iktidarının ve mütefekkir elitlerinin üzerinde uzlaşabildikleri bir eğitim modelinden söz etmek mümkün değildir. Ancak döneminin bir eğitim felsefesi olduğundan ve bu eğitim felsefesinden bahsetmek mümkündür.

Özellikle belirtmek isterim ki, Cumhuriyet öncesi vatandaşlık eğitimini ele alan ve “Osmanlı Vatandaşlığı”nı kapsayan 14 eser; toplamda 1552 sayfadan ibaret bir içerikten oluşmaktadır. Bu içeriği, disiplinler arası yaklaşımla ele alan ve dönemin tüm özellikleriyle mukayeseli olarak analiz eden ayrı bir akademik çalışmam devam etmektedir.

Elinizdeki bu eser, *Malumat-ı Medeniye Birinci Kısım* adıyla Mehmet Hazık Bey tarafından 1909 yılında ibtidai mekteplerinde okutulmak üzere hazırlanmıştır.

Sözlerime son verirken, kitapların yazarları, Doktor Mehmet Hazık, Ahmet Ziya, Ali Ulvi, Ali Haydar, A. Rıza, Ali Seydi, Hüseyin Hıfzı, Hakkı Behiç, Ahmet Cevat, Muslihiddin Adil ve Ali Nazima başta olmak üzere eserlerde emeği geçenleri rahmet ve minnetle yadeder, her birine ayrı ayrı şükran-ı arz ederim.

Geçmişten geleceğe uzanan maarif davamıza hayırlı olması temennisiyle...

Dr. Mustafa İÇEN
İstanbul, 2020

Malumat-ı Medeniye

Birinci Kısım

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

Mündericatu

- 1- Hocalara...
- 2- Çocuklara...
- 3- Malumat-ı Medeniye'nin Tarifi – Devlet, Millet, Vatan ve İdare-i Umumiye
- 4- Heyet-i İdare
- 5- Usul-i İntihabat
- 6- Heyet-i Kanuniye – Meclis-i Mebusan ve Âyân
- 7- Heyet-i İcraiye – Hükümet ve Heyet-i Vükela
- 8- Kanun ve Bütçe
- 9- Memalik Osmaniyе'nin Taksimat ve İdaresi (Vilayet; Sancak, kaza ve nahiyeler)
- 10- Teb'anın Vezaiif ve Hukuku
- 11- Vergiler
- 12- Kuva-yı Milliye ve Askerlik
- 13- Maarif-i Umumiye
- 14- Belediye ve Meclis-i İdareler

مندرجاتی

- ۱ — خواجه لره . . .
- ۲ — چوچقلره . . .
- ۳ — معلومات مدنيه نك تعريفی — دولت ، ملت ، وطن و اداره عموميہ
- ۴ — هیئت اداره
- ۵ — اصول انتخابات
- ۶ — هیئت قانونیه — مجلس معوثان واعیان
- ۷ — هیئت اجرائیه — حکومت و هیئت وكلا
- ۸ — قانون و بودجه
- ۹ — ممالك عثمانیه نك تقسیمات و اداره سی (ولایت ، سنجاق قضا و ناحیه لر)
- ۱۰ — تبعه نك وظائف و حقوقی
- ۱۱ — ویركولر
- ۱۲ — قواى ملیه و عسکرلك
- ۱۳ — معارف عموميہ
- ۱۴ — بلديه و مجلس اداره لر

Doktor Hazık Bey'in Matbu Âsârı

Birinci kitap – Terbiye [Terbiye-i bedeniye, fikriye ve ahlakiyeden bâhis olup ekser mekâtibde tedris edilmektedir. Fiyatı 100 paradır.]

İkinci kitap – Tütünü terk etmenin çaresi [Tütün hakkında sekiz bahs-i mühimmi ve bir zeyli havi olup tütünden kurtulmak isteyenlere hakiki bir rehberdir. Fiyatı 2 kuruştur.]

Üçüncü kitap – Hürriyet [Hürriyet hakkında gayet müfid mebahisi havi olup hasılatının nısfı dahi umur-ı hayriyeye terk edilmiştir. Fiyatı 3 kuruştur.]

Dördüncü kitap – Malumat-ı Medeniye Birinci Kısım [Maarif Nezareti tarafından umum mekâtib-i ibtidaiyede tedrisi tensip olunup usul-i idare ve hayat-ı ictimaiyemize dair birçok mebahis-i müfideyi havidir. Fiyatı 60 paradır.]

Beşinci kitap – Malumat-ı Medeniye İkinci Kısım [Maarif Nezareti tarafından umum mekâtib-i rüştiyede tedrisi tensip olunmuştur.]

دوکتور مازو بک مطبوع آثاری

برنجی کتاب . — تربیه [تربیه بدنیه ، فکریه و اخلاقیه دن باحث اولوب اکثر مکاتبده تدریس ایدلمکده در . فیئاتی ۱۰۰ پارهدر .]

ایکنجی کتاب . — توتونی ترک ایتمه نك چاره سی [توتون حقنده سکنز بحث مهمی و بر ذیلی حاوی اولوب توتوندن قورتلق ایستیلره حقیقی بر رهبردر . فیئاتی ۳ غروشدر .]

اوچنجی کتاب . — حریت [حریت حقنده غایت مفید مباحثی حاوی اولوب حاصلانک نصفی دخی امور خیرییه یه ترک ایدلمشدر . فیئاتی ۳ غروشدر .]

دردنجی کتاب . — معلومات مدنییه برنجی قسم [معارف نظارتی طرفندن عموم مکاتب ابتدائیه ده تدریسی تنسیب اولنوب اصول اراره و حیات اجتماعیه مزه دائر برچوق مباحث مفیده بی حاویدر . فیئاتی ۶۰ پارهدر .]

بشنجی کتاب . — معلومات مدنییه ایکنجی قسم [معارف نظارتی طرفندن عموم مکاتب رشیده ده تدریسی تنسیب اولنمشدر .]

Cumhuriyet Öncesi Vatandaşlık Eğitimi Metinleri

1

Muhterem hoca efendiler!

Hâlihazırda doğru, dürüst hiçbir şeyimiz yoktur. İleride doğru, dürüst her bir şeye malik olabilmemiz için bugünden itibaren, büyük küçük hepimiz dört el ile geceyi gündüze katarak çalışmalıyız. Daima noksanlarımızı, hatalarımızı bilmeli ve onları tamir ve ıslah etmeliyiz. En mühim, fakat bi-kayd kaldığımız bir nokta var ise o da çocuklarımızın terbiye ve tahsilidir. Bir çocuk ilk terbiyesini ailesinden, ilk tedrisini dahi mekteb-i ibtidaiyeden alır. Bir çocuk terbiye ve tedris-i ibtidaiyesini, ne kadar güzel bir surette alır ise o nispette ileride feyz bulur.

Sevgili çocuklar!

Siz vatanın ümid-i istikbalisiniz. Siz şimdi ne kadar küçük olursanız olunuz ileride vatan sizden pek büyük hizmetler bekler. Siz şimdi bir fidansınız, fakat bir fidan gibi büyüyüp kemale ereceksiniz. Siz ne bahtiyarsınız ki, mukaddes vatanın bütün emelleri, masum milletin bütün arzuları hep sizinle nihayet buluyor.

Malumat-ı medeniye, vatan, millet, devlet ve idare-i ummiyeden bahseder.

Vatan, bir milletin sakin olduğu topraklar, hâkim olduğu kıtalardır. Bir insanın vatani doğduğu ve büyüdüğü memleket değildir, mensup olduğu milletin bütün memleketleri, bütün şehirleri, bütün köyleri, elhasıl bütün toprakları onun vatanıdır. Vatan bir milletin vücududur. Bir vücuttan hiçbir azayı ayırmak nasıl kabil değilse bir vatandan da bir cüz'ünü ayırmak öylece kabil değildir. Bizim milletimize "Osmanlı milleti" tabir olunur bu da Osmanlı bayrağı altında toplanan muhtelif kavimlerden mürekkeptir. Bunların başlıcaları: Türk, Arap, Arnavut, Kürt, Rum, Ermeni, Yahudi, Bulgar vesairedir. Bu muhtelif kavimlerin lisan ve dinleri ne olursa olsun hepsi Osmanlı namı altında birleşir. Osmanlı milletin lisan-ı resmisi Türkçe olup teb'a-i Osmanîye'den herkesin bunu bilmesi lazımdır.

dünbugün
yarın

TAKIM ISBN 978-625-7760-13-3

ISBN 978-625-7760-14-0

